

Немлій Людмила Сергіївна
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри авіаційної англійської мови,
Національний авіаційний університет
nemliy_mila@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АВІАЦІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У статті розглянуто особливості навчання авіаційної англійської мови для авіа фахівців у вищому навчальному закладі. Здійснено обґрунтування значення авіаційної англійської мови у професійній діяльності фахівців авіаційної галузі, визначено роль та місце дисципліни «Авіаційна англійська мова» серед інших дисциплін підготовки спеціалістів «Авіаційний транспорт». Розглянуто мету, завдання, зміст дисципліни «Авіаційна англійська мова», висвітлено особливість формування іншомовної комунікативної компетентності досліджуваних спеціалістів. Проведено аналіз документів, в яких зазначено необхідність вивчення авіаційної англійської мови та звернено увагу на рекомендації Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) щодо використання комунікативного підходу в організації навчального процесу викладання авіаційної англійської мови для забезпечення ефективного досягнення поставлених цілей вивчення дисципліни. Доведено, що комунікативний підхід до навчання та комунікативні технології сприяють формуванню іншомовної комунікативної компетентності авіа фахівців на високому рівні. Проведено диференціацію між поняттями «фразеологія радіо зв'язку», «авіаційна англійська мова» та «загальна англійська мова». Акцентовано увагу на тому, що повноцінне навчання авіаційної англійської мови повинно вміщувати завдання і вправи, які забезпечать формування шести аспектів мовленнєвих навичок, сформульованих у кваліфікаційній шкалі ІКАО та дескрипторам мовленнєвих вмінь: вимова, структура, словниковий запас, швидкість мовлення, розуміння і взаємодія. Подано фрагмент практичного заняття дисципліни «Авіаційна англійська мова», в якому висвітлено завдання спрямовані на формування іншомовних комунікативних вмінь та навичок. Описано етапи рольових ігор, наведено приклади комунікативних завдань, які спрямовані на формування відповідних навичок та вмінь: фонетичної, граматичної та лексичної компетентності авіаційної англійської мови.

Ключові слова: авіаційна англійська мова; пілот; диспетчер УПР; Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО), шкала ІКАО, комунікативний підхід; практичне заняття; вищий навчальний заклад.

Немлій Людмила Сергеевна,
кандидат педагогических наук, доцент
кафедры авиационного английского языка,
Национальный авиационный университет
nemliy_mila@ukr.net

ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ АВИАЦИОННОМУ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

В статье рассмотрены особенности обучения авиационному английскому языку для авиаспециалистов в высшем учебном заведении. Осуществлено обоснование значение авиационного английского языка в профессиональной деятельности специалистов авиационной отрасли, определены роль и место дисциплины «Авиационный английский язык» среди других дисциплин подготовки специалистов «Авиационный транспорт». Рассмотрены цели, задачи, содержание дисциплины «Авиационный английский язык», освещены особенности формирования иноязычной коммуникативной компетентности исследуемых специалистов. Проведен анализ документов, которыми определена необходимость изучения авиационного английского языка и обращено внимание на рекомендации Международной организации гражданской авиации (ИКАО) по использованию коммуникативного подхода в организации учебного процесса преподавания авиационного английского языка для обеспечения эффективного достижения

поставленных целей изучения дисциплины. Доказано, что коммуникативный подход к обучению и коммуникативные технологии способствуют формированию иноязычной коммуникативной компетентности авиаспециалистов на высоком уровне. Проведено дифференциацию между понятиями «фразеология радиосвязи», «авиационный английский язык» и «общий английский язык». Акцентируется внимание на том, что полноценное обучение авиационному английскому языку содержит из заданий и упражнений, которые обеспечивают формирование шести аспектов речевых навыков, сформулированных в квалификационной шкале ИКАО и дескрипторов речевых умений: произношение, структура, словарный запас, беглость речи, понимание и взаимодействие. Подано образец практического занятия дисциплины «Авиационный английский язык», содержащий задачи, направленные на формирование иноязычных коммуникативных умений и навыков. Описаны этапы ролевых игр, приведены примеры коммуникативных заданий, направленных на формирование соответствующих навыков и умений: фонетической, грамматической и лексической компетентности авиационного английского языка.

Ключевые слова: авиационный английский язык; пилот; диспетчер УВД; Международная организация гражданской авиации (ИКАО), шкала ИКАО, коммуникативный подход; практические занятия; высшее учебное заведение.

Nemlii, Liudmyla

PhD in Pedagogical Sciences,
Associated Professor of the Aviation English Department,
National Aviation University
nemliy_mila@ukr.net

PECULIARITIES OF AVIATION ENGLISH TRAINING AT HIGH UNIVERSITY

This article describes the peculiarities of teaching aviation English for aviation specialists in a higher educational institution. The significance of the aviation English language in the professional activities of the aviation professionals is explained, the role and place of the discipline "Aviation English language" among other disciplines of specialists of "Aviation transport" training is determined. The purpose, tasks, contents of the discipline "Aircraft English Language", the peculiarity of forming other communication competence of these specialists were described. An analysis of the documents was carried out and it stated the necessity of learning aviation English language. Attention was paid to the recommendations of the International Civil Aviation Organization (ICAO) which insist on the use of communicative approach in the process of aviation English training to ensure the effective achievement of the goals of the discipline. It is proved that the communicative approach and communicative technologies contribute to the formation of different communicative competence of the graduates at a high level. A distinction was made between the terms of "radio communication phraseology", "aviation English language" and "general English language". The focus is on the fact that the full-fledged teaching of aviation English language must include activities and exercises that ensure the formation of six aspects of skills, formulated in the ICAO qualification scale and skill descriptors: pronunciation, structure, vocabulary, fluency, comprehension and interactions. A part of a practical class of the discipline "Aviation English Language" is demonstrated, which includes tasks objected for the formation of communicative skills. The article describes the stages of role-playing games, gives examples of communicative tasks, which are aimed at forming relevant skills and abilities: phonetic, grammatical and lexical competence of the aviation English language.

Key words: aviation English language; pilot; air traffic controller; International Civil Aviation Organization (ICAO), ICAO scale, communicative approach; practical classes; higher educational institution.

Постановка проблеми. Авіаційна англійська мова – це англійська мова для спеціальних цілей, а саме для авіа персоналу. Навчання дисципліни «Авіаційної англійської мови» у вищому навчальному закладі здійснюється на рівні профільних дисциплін, так як англійська компетентність авіа персоналу передбачена освітньо-професійною характеристикою спеціалістів 272 «Авіаційний транспорт», а саме фахівців диспетчер управління повітряним рухом, що

готуються за освітньо-професійною програмою «Обслуговування повітряним рухом» та 272.2 «Льотна експлуатація повітряних суден» пілот, вимога до необхідності володіння англійською мовою даними фахівцями зазначена у нормативних документах розроблених Міжнародною організацією цивільної авіації. Беручи цей факт до уваги, організація навчального процесу викладання авіаційної англійської мови набуває актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання викладання англійської мови майбутнім фахівцям авіаційної галузі досліджували такі вчені, як Л. Барановська (лінгвістична складова професійної підготовки майбутніх фахівців авіаційної галузі), Н. Пазюра, О. Васюкович (підготовка фахівців до ведення радіообміну), О. Петрашук, Dongil Shil, Hyejeong Kim (підготовка авіа фахівців до тестування за шкалою ІКАО), О. Москаленко (методичні засади навчання професійно орієнтованої англійської мови), А. Кириченко (мовні особливості англійського авіаційного радіотелефонного дискурсу), Є. Кміта (формування й вдосконалення іншомовної компетентності) та ін.

Мета статті полягає в обґрунтуванні особливості організації навчання авіаційної англійської мови для авіа фахівців для забезпечення якості формування їх іншомовної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після створення Міжнародної організації цивільної авіації було прийнято рішення про використання авіа персоналом англійської мови як засобу управління повітряним рухом (УПР). Диспетчер УПР і пілот, що здійснює міжнародні рейси повинен володіти англійською мовою на високому рівні, щоб забезпечувати безпеку польоту. Рівень володіння англійською мовою визначається нормативними документами ІКАО 9835 Керівництво з упровадження мовних вимог. Цей рівень відомий як 4 робочий рівень. Для перевірки та підтвердження рівня володіння англійською мовою авіа персонал періодично проходить тестування у компаніях, що мають ліцензію на проведення такого тестування та отримують сертифікат про підтвердження рівня володіння англійською мовою. Для визначення рівня володіння англійською мовою рейтери використовують дескриптори за шкалою ІКАО (Петрашук, 2012). Регулярне тестування мотивує авіа фахівців удосконалювати їх комунікативні навички (Dongil, Hyejeong, 2005). Таким чином, володіння англійською мовою авіа персоналу набуло фахового значення, оскільки воно є обов'язковою умовою забезпечення здійснення польотів на міжнародних трасах, що визначено ІКАО для всіх країн (Барановська, 2008).

Володіння англійською мовою для авіа персоналу, а саме для диспетчерів УПР та пілотів визначається як професійна необхідність тому, що від ефективності комунікації між цими спеціалістами залежить безпека повітряного руху. Специфіка цієї комунікації має ключове поняття «авіаційна англійська мова» яке представлено в документі 9835 ІКАО (ІКАО, 2004).

В процесі комунікації спеціалісти використовують фразеологію радіо зв'язку, авіаційну англійську мову та загальну англійську мову. Для організації повітряного руху диспетчер УПР веде радіообмін з пілотом, використовуючи стандартну фразеологію радіообміну. Фразеологія

забезпечує лаконічність, чіткість, однозначність (Кириченко, 2013). Лаконічність висловлювання забезпечує змістовність висловлювання та скорочує час передачі інформації, що в свою чергу забезпечує збільшення потоку пасажиро перевезення. Чіткість унеможливує непорозуміння чи плутанину термінології. Однозначність забезпечують терміни, що мають лише одне значення і не можуть хибно інтерпретуватися. Вважається, що для обміну інформацією між пілотами та диспетчерами УПР достатньо фразеології для ведення радіотелефонного зв'язку. Проте, як відомо, немає найпростішої та найзручнішої форми спілкування ніж розмовна мова для людської взаємодії, а використання стандартної фразеології не має успіху в нестандартних ситуаціях (Васюкович, 2014).

Отже, стандартної фразеології може бути не достатньо для управління польотом у нестандартній ситуації, тому знання загальної англійської мови відіграють ключову роль у таких випадках (Москаленко, 2013). Оскільки пілоти повинні повідомити про надзвичайну ситуацію, пояснити її причини, доповісти про стан повітряного судна, пояснити ситуацію на борту, повідомити про свій намір щодо польоту, негайне здійснення приземлитися чи зміну курсу. У випадку виникнення аварійної ситуації лаконічного словникового запасу фразеології не достатньо тому пілоти і диспетчери УПР мають володіти достатнім словниковим запасом авіа термінології та загальної англійської мови. Використання стандартної фразеології передбачувано і регульовано, то використання загальної англійської мови різними особами різниться. В таких випадках на допомогу приходять знання авіаційної англійської мови, тому всі авіа фахівці повинні вдосконалювати знання англійської мови, щоб мінімізувати непорозуміння (Pazyura, 2016).

На сьогодні, всі можливі нестандартні чи аварійні ситуації є передбачувані, вивчені і досліджені, відповідно необхідний лексичний запас авіа персоналу теж можна передбачити і відпрацювати заздалегідь. А це завдання покладається на викладачів вищих авіаційних навчальних закладів які організовують іншомовну підготовку даних спеціалістів. Освітній процес підготовки даних спеціалістів потрібно організувати таким чином, щоб забезпечити можливість формування необхідних комунікативних вмінь та навичок.

Підхід до навчання є одним із компонентів системи вивчення мови та загальної стратегії навчальної діяльності, що реалізується через підбір ефективних методів навчання цієї дисципліни, оскільки важливо не лише викласти матеріал, а й забезпечити його засвоєння (Москаленко, 2013).

Відповідно до рекомендацій ІКАО вивчення авіаційної англійської мови потрібно починати після досягнення спеціалістом 3-го рівня володіння іноземною мовою за шкалою ІКАО. Коли студент досягає цього рівня він може досить легко вести розмову на знайомі теми. Його словниковий запас обмежений, але достатній для спілкування на загальні, конкретні та пов'язані з професійною діяльністю теми. Якщо студент не володіє англійською мовою як засобом формування і формулювання думок у межах повсякденного спілкування, йому досить складно вивчати англійську авіаційну технічну термінологію, працювати із сучасною іншомовною науково- технічною літературою, спеціальною документацією та інструктивними матеріалами. Отже, підготовку

майбутнього спеціаліста доцільно починати з вивчення загальної англійської мови (Барановська, 2018).

Щоб забезпечити вимоги та рекомендації ІКАО щодо мовленнєвої підготовки авіа персоналу у вищих авіаційних навчальних закладах України пілоти і диспетчери УПР на першому курсі вивчають дисципліну «Іноземна мова». На вивчення даної дисципліни за навчальним планом підготовки спеціалістів 272 «Авіаційний транспорт» відводиться 4 кредити, тобто 120 академічних годин. З них 68 годин відводиться на аудиторну практичну роботу та 52 години на самостійну роботу. Отже, дисципліна «Іноземна мова» викладається для того щоб підвищити рівень володіння загальної англійської мови студентів до необхідного. Після опанування даної дисципліни проводиться зріз рівень знань студентів який дає можливість виявити готовність студентів до вивчення дисципліни «Авіаційної англійської мови».

Метою дисципліни є набуття студентами мовленнєвих навичок та вмінь спілкуватися в різноманітних ситуаціях на основі вивчених тем наближених до професійної діяльності. У результаті успішного вивчення даної дисципліни студент вмітиме розуміти на слух монологічне та діалогічне мовлення, виступати з усним підготовленим повідомленням. Братиме участь у бесідах, обговореннях, передавати в усній та письмовій формі здобуту інформацію. Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох модулів, кожен з яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання. Зміст навчальної дисципліни «Іноземна мова» включає теми загальної англійської мови, направлені на знайомство майбутніх фахівців з основою авіації, історією авіації, авіалініями, організаціями цивільної авіації, подорож літаком, види транспорту, їх порівняння, переваги та недоліки повітряних перевезень, будовою літака, гелікоптера та структурою аеропорту. Рівень знань студентів та результат вивчення дисципліни перевіряється у процесі проведення екзамену. За результатами екзамену викладачі роблять висновки про ефективність даної дисципліни та можливість студентів переходити до опанування дисципліни «Авіаційна англійська мова».

За навчальним планом 2018 підготовки досліджуваних спеціалістів дисципліна «Авіаційна англійська мова» викладається на 2 та 3 курсах. На її вивчення відводиться 8 кредитів 240 навчальних годин, з них 132 години аудиторні практичні заняття та 108 годин самостійної роботи. Метою викладання дисципліни є набуття студентами мовленнєвих навичок і вмінь спілкування авіаційною англійською мовою у різноманітних мовленнєвих ситуаціях професійної діяльності та під час виконання службових обов'язків на робочому місці.

Головним завданням викладання та вивчення дисципліни є підготовка студентів до успішної комунікації в їхньому професійному середовищі. Навчальна програма передбачає, що формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців здійснюється з метою забезпечення високого рівня їхньої професійної компетентності в реальних ситуаціях професійної діяльності, що

потребують використання авіаційної англійської мови. А саме в процесі організації повітряного руху у період комунікації між диспетчером УПР та пілотом у разі нестандартної ситуації. Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з чотирьох навчальних модулів. Зміст навчальної дисципліни передбачає вивчення тем таких як погодні умови та аварійні ситуації спричинені завдяки поганих погодних умов, обледеніння, Зсув вітру, Захід на друге коло. Також нестандартні ситуації такі як Людський фактор, Викрадення літака, Відмова двигуна, Витік пального, Розгерметизація, Аварійна посадка та інші.

Дослідження підготовки авіа фахівців у Національному авіаційному університеті показало, що їх англійська підготовка здійснюється відповідно до рекомендацій Міжнародної організації цивільної авіації щодо мовної підготовки авіа персоналу. Студенти вивчають дисципліни «Правила ведення радіотелефонного зв'язку», «Іноземна мова» та «Авіаційна англійська мова» які і мають забезпечити формування іншомовної компетенції.

Та нашу увагу ми б хотіли зосередити на організації навчального процесу Авіаційної англійської мови яка рятує життя пілотам та пасажиром у аварійних ситуаціях.

Чому словниковий запас англійської авіаційної авіації потрібно практикувати? Перш за все тому, що словниковий запас стандартної фразеології обмежений, і достатній лише для управління повітряним рухом у стандартних ситуаціях. По-друге, загальна англійська мова багата на синоніми та багато значимість однієї і тої ж фрази, що у свою чергу може привести до непорозуміння. Щоб запобігти цього виникла необхідність вивчення дисципліни «Авіаційної англійської мови» яка має спеціальні терміни, широкий словниковий запас, передбачені теми для опрацювання які можуть виникнути у фахівців на робочому місці. Отже, організація навчального процесу даної дисципліни все одно відбувається на основі рекомендацій ІКАО. Акцент ІКАО робить на необхідності здійсненні навчання авіаційної англійської мови на основі комунікативного підходу до навчання, який забезпечить формування навичок говоріння, сприйняття на слухання та навичок взаємодії. Хоча основу усного мовлення складає граматики, синтаксис, словниковий запас і навички читання, першочерговим завданням навчання авіаційної англійської мови є усне мовлення. Будь яке повноцінне навчання авіаційної англійської мови повинно вміщувати заняття і вправи, що охоплюють шість аспектів володіння мовленнєвими навичками, сформульованих за кваліфікаційною шкалою ІКАО і дескрипторах мовленнєвих вмінь – вимова, структура, словниковий запас, швидкість мовлення, розуміння і взаємодія. Крім того, навчання повинно забезпечити слухача можливістю досягти 4 рівня мовленнєвої компетенції за шкалою ІКАО (ICAO, 2010).

Враховуючи вище згадані вимоги, рекомендації, потреби студентів, навчальні плани, робочі програми підготовки авіа фахівців організація навчального процесу дисципліни «Авіаційна

англійська мова» проводиться на основі комунікативного підходу до навчання з використанням комунікативних технологій навчання.

Практичні заняття дисципліни включають завдання спрямовані на формування іномовних комунікативних вмінь та навичок студентів. Розглянемо як приклад фрагмент заняття.

Тема заняття: Розгерметизація. «Decompression». На початку заняття для введення студентів в іномовне середовище ставимо завдання виду *Warming up*. Де студенти залучаються до обговорення питань та висловлювання власної думки щодо заданої проблеми. Питання цього завдання не вимагають спеціальних глибоких знань в галузі авіації, тому практика показує, що студенти з задоволенням діляться думками та знаннями основаними на знаннях з базових дисциплін та власних спостереженнях. Наприклад, *Discuss the questions: Do you know why airplanes fly at high altitude? How effective are the flights at high altitude? Does the altitude influence the passengers' comfort? What should be done to provide possibility of flights at high altitude? Is there any special system on board that controls pressure inside the cabin?*

Наступне завдання спрямоване на розвиток навичок усного мовлення, вмінь висловлювати власну думку, приводити аргументи, надавати факти. Наприклад, *Look at the pictures and say what types of aircraft are these? What makes them different? What are their flight characteristics? What aircraft can fly at high altitude? Why?*

Для перевірки знань фактів авіації щодо заданої ситуації студентам пропонуємо прочитати інформацію у формі тексту та після його опрацювання здійснити переосмислення раніше сформульованих висловлювань, та виправити невірні чи додати незгадану інформацію. Наприклад, *Read the information below and say if there is any fact you haven't mentioned yet. Add new information after reading the passage.* Для формування вміння здійснювати власне непередбачене висловлювання, завдання потрібно формулювати так, щоб студент робив свій власний висновок на основі певної прочитаної чи прослуханої інформації і висловлював власну думку.

Для розвитку діалогічного мовлення використовуються такі навчальні технології як робота в парах, робота в групах та рольові ігри. Наприклад, обом учасникам дається картинка (фото) з місця події аварійної ситуації. Один учасник отримує додатково інформацію факти щодо ситуації. Він виконує роль експерта, який розуміє специфіку аварійної ситуації на літаку, інший студент виконує роль стажера, який ставить запитання експерту, щоб дізнатися необхідну інформацію щодо ситуації. Експерту попередньо рекомендується опрацювати інформацію, а стажисту ознайомитися з ситуацією та підготувати питаннями. Далі студенти працюють у парах. У результаті бесіди стажер має зробити доповідь на основі почутого від співбесідника. Таким чином формується вміння вести діалог та вміння здійснювати власне підготовлене висловлювання.

Завдання-інструкція для рольової гри може бути діалог «Пілот та диспетчер». Пілот доповідає про аварійну ситуацію, диспетчер надає необхідну інформацію щодо запасного аеродрому. Наприклад, *You are an approach controller in a busy airport. An incoming English-speaking pilot has*

requested a priority landing for a heavy aircraft. He has repeated the request but you cannot understand the reason.

Для формування навичок сприйняття на слух на практичних заняттях використовуються аудіозаписи радіообміну. Студенти повинні використовувати гарнітуру тому, що їх майбутня професійна діяльність вимагає здійснення радіо зв'язок, використовуючи мікрофон та навушники. Пілоти і диспетчера УПР повинні отримувати інформацію один від одного чітко, правильно. Для розвитку навичок сприйняття на слух спряють завдання які частково дають інформацію, що звучатиме в аудіозаписі, а іншу інформацію потрібно доповнити (Nemlii, 2019).

Наприклад: *Imagine you are having a radio exchange and need to reply. Fill the gaps giving possible instructions or the variant of your reply.*

Pilot: - Pan-pan, pan-pan, pan-pan, Bellevua Approach, GAV 737, request emergency medical support on landing.

ATC: - _____

Pilot: -What is the distance?

ATC: - _____

Таке завдання виконується індивідуально. Також використовуються інші види завдань такі як вибрати відповідність, заповнити пропуски, перевірити вірність тверджень, дати відповідь на запитання.

Для формування лексичного запасу з авіа термінології використовується інформацію взятую з реальних аварійних ситуацій, що сталися в історії авіації. Проводиться знайомство з лексикою на основі пояснення значень термінів, наведення прикладів їх використання у реченні, у ситуації. Після ознайомлення інформації подану у тексті, проводиться закріплення лексичного запасу. Формулювання визначення терміну – термін, знаходження терміну у тексті, створення речення чи ситуації з терміном. Наприклад, *Match a word with its definition* або *Use the following words to replace the underlined words in the next sentences. Read the text about one aviation incident happened in a real life. Answer the questions below, use a new vocabulary if it is possible.*

Щоб підвести підсумки та перевірити рівень сформованих комунікативних вмінь студентів у кінці опрацювання кожної теми пропонуємо студентам зробити груповий проект-презентацію. Завдання такого проекту полягає у індивідуальній роботі кожного учасника над вивченням проблеми аварійної ситуації, що вивчається, яка відбулася в історії авіації, вивчення її причини чому вона сталася, наслідків до чого привела, дій пілотів у тій ситуації та ролі диспетчера УПР, роль авіаційної англійської мови. У результаті роботи кожного співучасника проекту має бути зроблена доповідь на практичному занятті. Учасники самостійно домовляються про обов'язки. Наприклад, *Get ready to speak about an emergency situation mentioning its reasons, consequences and possible pilots' and ATC's actions, give a real life situation which happened in aviation history as an example. Suggest if*

there was another way out. What would you advise aviation personal to do for that emergency not to happen in future?

Результати дослідження. Отже, проаналізувавши особливості навчання авіаційної англійської мови у вищих навчальних закладах, можна зробити висновок, що воно повинно здійснюватися відповідно до вимог та рекомендацій Міжнародної організації цивільної авіації для того, щоб забезпечити ефективне формування іншомовної комунікативної компетентності авіа фахівців які в свою чергу забезпечать безпеку польоту та життя пасажирів. В організації навчального процесу є комунікативний підхід який акумулює сучасні методики навчання англійської мови та реалізується через інтерактивні завдання орієнтовані на формування навичок говоріння, слухання та взаємодії.

Перспективи подальших розвідок полягають у створенні навчального посібника з авіаційної англійської мови для формування іншомовної компетентності авіа фахівців в галузі авіаційний транспорт у вищому навчальному закладі.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Барановська Л.В. (2008) Мова в структурі фахової підготовки в авіаційному закладі вищої освіти. Взято з <http://jrnل.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/download/12908/17768>
- Барановська Л.В. (2018) Лінгвістична складова професійної підготовки майбутніх фахівців авіаційної галузі. Науковий вісник льотної академії. Серія: Педагогічні науки. (3), 298-303
Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/sbfasps_2018_3_49
- Васюкович О.М. (2014) Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх авіадиспетчерів Взято з <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/18156>
- Кириченко А. (2013) Мовні особливості англійського авіаційного радіотелефонного дискурсу // Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови, (21) 63-68.
- Москаленко О.І. Методичні засади навчання професійно орієнтованої англійської мови для курсантів льотних навчальних закладів Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки, 37 (290), 68-74
- Dongil, S., Hyejeong, K. (2005) English for aviation specific purposes: Need analysis for English proficiency requirements Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/324027195>
- ICAO (2010) Cir 323 An / 185: Рекомендации по программам обучения авиационному английскому языку, 72с. Взято з <https://www.icao.int/Meetings/lpr13/Documents/323>
- ICAO (2004) Doc 9835 AN/453 2004 Manual on the Implementation of the ICAO Language Proficiency Requirements. – (Montreal: ICAO) Preliminary edition, 162pp.
- Nemlii, L. (2019) Aviation English Training for Aviation Personal in Ukraine. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/345817750>
- Pazyura, N. (2016) Main aspects in language training of non-English speaking airmen. *Proceedings of the National Aviation University* 69 (4) 114-120 Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_2016_4_15.
- Petrashuk, O. (2012) Test of English for Aviation personnel to meet ICAO language proficiently requirements *Proceedings of the National Aviation University* 52 (3) 160-163
- Petrashuk, O. (2014) Integrated approach to language training of air traffic controllers *Proceedings of the National Aviation University* 58 (1) 84-89

REFERENCES

- Baranovska L.V. (2008) Mova v strukturі fakhovoi pidhotovky v aviatsiinomu zakladi vyshchoi osvity. Retrieved from <http://jrnл.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/download/12908/17768>
- Baranovska L.V. (2018) Linhvistychna skladova profesiinoy pidhotovky maibutnix fakhivtsiv aviatsiinoy haluzi. Naukovyi visnyk lotnoy akademii. Seriiia: Pedahohichni nauky. (3), 298-303 Vziato z http://nbuv.gov.ua/UJRN/sbfasps_2018_3_49

- Vasiukovych O.M. (2014) Pedagogichni umovy formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnikh aviadyspetcheriv Retrieved from <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/18156>
- Kyrychenko A. (2013) Movni osoblyvosti anhliiskoho aviatsiinoho radiotelefonnoho dyskursu // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya inozemni movy, (21) 63-68.
- Moskalenko O.I. Metodychni zasady navchannia profesiino orioentovanoi anhliiskoi movy dlia kursantiv lotnykh navchalnykh zakladiv Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya Pedagogichni nauky, 37 (290), 68-74
- Dongil, S., Hyejeong, K. (2005) English for aviation specific purposes: Need analysis for English proficiency requirements Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/324027195>
- ICAO (2010) Cir 323 An / 185: Рекомендации по программам обучения авиационному английскому языку, 72с. Взято з <https://www.icao.int/Meetings/lpr13/Documents/323>
- ICAO (2004) Doc 9835 AN/453 2004 Manual on the Implementation of the ICAO Language Proficiency Requirements. – (Montreal: ICAO) Preliminary edition, 162pp.
- Nemlii, L. (2019) Aviation English Training for Aviation Personal in Ukraine. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/345817750>
- Pazyura, N. (2016) Main aspects in language training of non-English speaking airmen. *Proceedings of the National Aviation University* 69 (4) 114-120 Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_2016_4_15.
- Petraschuk, O. (2012) Test of English for Aviation personnel to meet ICAO language proficiently requirements *Proceedings of the National Aviation University* 52 (3) 160-163
- Petraschuk, O. (2014) Integrated approach to language training of air traffic controllers *Proceedings of the National Aviation University* 58 (1) 84-89